

Το μανιφέστο της αγανάκτησης

Δεν είναι λίγα τα δοκίμια που αφορούν την οικονομική κρίση και τις επιπτώσεις της. Δύο από αυτά κυκλοφόρησαν πρόσφατα και στα ελληνικά. Από τον **Σταύρο Διοσκουρίδη**.

Τον Δεκέμβριο του 2010 ένα δοκίμιο στη Γαλλία μετατράπηκε σε ποπ κουλτούρα. Το *Αγανακτήστε!* (*Indignez-vous!*) του 93χρονου διπλωμάτη Stephane Hessel πούλησε 1.500.000 εκατομμύριο αντίτυπα μόνο στη Γαλλία, δημιουργώντας εκδοτικό πάταγο. Στα ελληνικά κυκλοφόρησε μόλις από τον Πατάκη σε μετάφραση της Σώτης Τριανταφύλλου. Ο Hessel είναι ένας υπερδραστήριος διπλωμάτης που από τον Β Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι σήμερα υπηρέτει με πάθος τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ενώ ο τίτλος σε προειδοώνει για ένα πολεμικό κείμενο ολκής που θα προτρέψει σε μια πανευρωπαϊκή επανάσταση, αντίθετα είναι μια ήρεμη πρόταση από έναν άνθρωπο που, όπως γράφει και ο ίδιος στην αρχή του βιβλίου, «είμαι 93 ετών, το τέλος δεν είναι μακριά». Ο Hessel βλέπει να καταστρατηγείται διαρκώς η Χάρτα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στον σύγχρονο κόσμο. Παράλληλα, το χάσμα μεταξύ πλουσίων και φτωχών μεγαλώνει. Έχουμε πολύ περισσότερους πλούσιους, αλλά ακόμα περισσότερους φτωχούς. Συγκρίνει νοερά την εποχή της αντίστασης κατά των δυνάμεων του Άξονα με τη σημερινή και προτείνει το ίδιο εργαλείο για να ξεφύγουμε από το κακό που προξενούν οι κοινωνικές ανισότητες: την αγανάκτηση. Η «αγανάκτηση» κατά τον Hessel είναι ό,τι πάλι των τάξεων για τον Μαρξ: η κινητήριος δύναμη της ιστορίας. Αν αγανακτούμε, θυμώνουμε, διαμαρτυρόμαστε και αλλάζουμε τον κόσμο. Πάντα στο πλαίσιο, όμως, των δημοκρατικών διαδικασιών. Γιατί ο Hessel, όπως και ο μέντοράς του, Σαρτρ, είναι κάθετα αντίθετος στην οποιαδήποτε μορφή βίας, όπως και στην τρομοκρατία.

Από τις εκδόσεις Πόλις (πάλι σε μετάφραση Τριανταφύλλου) διαβάζουμε κάτι λιγότερο θεωρητικό, αλλά το ίδιο ουτοπικό. Τέσσερις οικονομολόγοι (Askenazy, Coutrot, Orlean, Sterdyriak) υπογράφουν μαζί με άλλους 700 συναδέλφους τους το *Μανιφέστο των ανήσυχων οικονομολόγων*. Στην ουσία καταγράφουν το μύθος για την κρίση και τα χρέη στην Ευρώπη και προτείνουν 22 μέτρα για να βγούμε από το αδιέξοδο. Η κριτική τους είναι πάνω στην αναγόρευση των αγορών σε βασικό ρυθμιστή για τη χάραξη της πολιτικής της Ε.Ε. και κάθε κράτους ξεχωριστά. Θεωρούν πως η νεοφιλελεύθερη θεωρία έχει προκαλέσει τη σημερινή κρίση, επιτρέποντας στις αγορές και τα όργανά της (οίκοι αξιολόγησης κ.λπ.) να δρουν ανεξέλεγκτα. Όπως και οι ίδιοι πιστεύουν, το *Μανιφέστο* δεν είναι ένα εργαλείο για τους υπουργούς Οικονομικών, αλλά οτιδήποτε θέλει να επαναδιαπραγματευθεί τη θέση και την ιδιότητα του οικονομολόγου στη σύγχρονη κοινωνία και να επαναπροσδιορίσει την επιστημονική του βαρύτητα. Ο οικονομολόγος δεν είναι ένα εργαλείο του συστήματος, αλλά ένας δραστήριος άνθρωπος που προτείνει και κρίνει τις πράξεις αυτών που διαμορφώνουν τα παγκόσμια οικονομικά δεδομένα.

Stephane Hessel: «Αγανακτήστε!», μτφρ. Σώτη Τριανταφύλλου, Πατάκης, Συλλογικό, «Μανιφέστο των ανήσυχων οικονομολόγων», μτφρ. Σώτη Τριανταφύλλου, Πόλις.

